

Dürer és kortársai címmel nagyszabású kiállítás nyílt a budapesti Szépművészeti Múzeumban. A kiállítás legnagyobb szenzációja a sokszorosított grafika történetének eddigi legnagyobb méretű fametszete, amely teljes egészében eddig még sohasem volt látható Magyarországon, sőt Európa-szerte is csupán néhány alkalommal állították ki.

Dürer és kortársai címmel nagyszabású kiállítás nyílt a budapesti Szépművészeti Múzeumban

A kiállítás legnagyobb szenzációja a sokszorosított grafika történetének eddigi legnagyobb méretű fametszete, amely teljes egészében eddig még sohasem volt látható Magyarországon, sőt Európa-szerte is csupán néhány alkalommal állították ki. Miksa császár 1512-ben bízta meg a nürnbergi származású Albrecht Dürert – korának legnagyobb német képzőművészt – és a korszak több más jelentős mesterét, köztük Albrecht Altdorfer és Hans Burgkmair grafikusait és festőit, hogy készítsenek számára egy monumentális emlékművet. Az ikonográfiai programot teljes mértékben I. Miksa császár elképzelései szerint valósították meg, azzal az új, akkor még csak néhány évtizede létező technikával, amely fametszet segítségével hoz létre maradandó lenyomatot. Ennek a felkérésnek köszönhetően jött létre a világ legnagyobb méretű, mintegy 3,5 x 3 méteres, 192 dűcből nyomtatott, 36 lapból összeállított fametszete, az I. Miksa császár diadalkapuja, továbbá az a több mint 50 méter hosszú, 135 lapból álló fametszetsorozat, amely az I. Miksa császár diadalmenete címet viseli. A diadalkaput először 1517/18-ban adták ki, a Szépművészeti Múzeumban látható példányt Adam Bartsch 1799-ben, az eredeti dűcök felhasználásával jelenítette meg újra. A diadalmenetet ábrázoló sorozat legszebb darabja Dürer nyolc fametszetből összeállított – és 1522-ben önállóan is kiadott –, több mint két méter széles és fél méter magas Nagy diadalkocsi című kompozíciója, amelyen a díszes kocsit tizenkét ló húzza, a császárt pedig palástban, kezében a birodalmi jelvényekkel láthatjuk. Miksa feje fölé Victoriát, a győzelem istennőjét helyezték az alkotók, amint koszorút tart az uralkodó fölé. A nagy diadalkocsi a 16. század végéig hét kiadást ért meg, a Szépművészeti Múzeumban most kiállított példány 1523-ban készült és a második volt a sorban. A pompázatos császári menetről készült fametszetnek a diadalkocsin kívüli részein is aprólékos kidolgozása, történelmileg hiteles és rendkívül érdekes jeleneteket ábrázolnak a régi mesterek. A metszeten a szarvasvadászok, az udvaroncok, az udvari bolondok mellett feltűnnek például lovagok, bajvívók, sőt hadifoglyok is. Különösen érdekes a Habsburg Birodalomhoz tartozó országok, tartományok és városok zászlóinak ábrázolása, illetve néhány jelentős királynak a portréja. A szóban forgó uralkodók között például Szent Istvánt is felfedezhetjük. Ezek az udvari megrendelésre készült impozáns kivitelezésű és méretű munkák I. Miksa császár diadala összefoglaló címen váltak ismertté, és a császár, valamint a Habsburg dinasztia dicsőségét voltak hivatottak hirdetni. Dürer keze nyomát csak a diadalkapu és a diadalkocsi fametszete viseli, s ezek megvalósításában is segítségére volt a fent említett két mester, illetve az itt meg sem említett néhány tanítvány is. A sorozatból – amely az antik formavilág korabeli újjáéledéséről tanúskodik – jelenleg 103 lap van a Szépművészeti Múzeum tulajdonában, a hiányzó lapok közül a legszebbeket olyan külföldi gyűjteményekből kölcsönözték ki, mint a bécsi Albertina és a National Bibliothek. A nyomatok együttes bemutatása egy izgalmas reneszánsz koncepciónak a korszak legnagyobb német grafikusművészei által kivitelezett, szokatlan és látványos megvalósításával ismerteti meg a látogatót. ONDREJCSÁK CSILLA